

บทคัดย่อ

168832

ชื่อภาคนิพนธ์ : การรับรู้ของเกษตรกรถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตรของกลุ่มเกษตรกร
บ้านเกียง ตำบลแม่ลอย อำเภอกง จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้ศึกษา : นาย เปศล สุธรรมวงศ์
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2548

การศึกษามีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ของเกษตรกรถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตร และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของเกษตรกรถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรบ้านเกียง จำนวน 100 คน ในเขต ตำบลแม่ลอย อำเภอกง จังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 2) แบบวัดการมีส่วนร่วมในโครงการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร 3) แบบวัดการรับรู้ของเกษตรกรถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตร และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation)

ผลการศึกษาสรุปไว้ดังนี้ คือ

1.ด้านข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.0 เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.0มีอายุระหว่าง 22-44 ปี และทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีรายได้เฉลี่ย 2,950 บาท ร้อยละ 68.0 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ใช้สารเคมีเกษตรเฉลี่ย 14.25 ปี ร้อยละ 38.0 รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรนานๆครั้ง (เดือนละ 1 - 2 ครั้ง) และร้อยละ 65.0 ของกลุ่มตัวอย่าง รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากโทรทัศน์

2.ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ในเรื่องการร่วมออกแรงงานในการทำกิจกรรมในโครงการ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ในเรื่องการร่วมสำรวจครัวเรือนในกลุ่มที่ได้รับพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตร

3.ด้านการรับรู้ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตร เกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้ถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตรในระดับสูง

168832

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่รับรู้กันมากที่สุดคือการเลิกใช้สารเคมีเกษตรเป็นวิธีการแก้ไขปัญหามลพิษจากสารเคมีเกษตรที่ยั่งยืน ร้อยละ 79.0 ของกลุ่มตัวอย่างรับรู้ถูกต้อง และข้อที่รับรู้ผิดมากที่สุด คือ การใช้สารเคมีเกษตรเพื่อกำจัดศัตรูพืชในโครงการเกษตรอินทรีย์เป็นครั้งคราวเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ ร้อยละ 44.0 ของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ผิด

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของเกษตรกรถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ ความถี่ของการรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ กล่าวคือ เกษตรกรชายมีการรับรู้ถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตรมากกว่าเกษตรกรหญิง เกษตรกรที่มีความถี่ของการรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรไม่บ่อย คือ กลุ่มนาน ๆ ครั้งและกลุ่มบางครั้ง มีการรับรู้ถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีความถี่ของการรับข่าวสารทางการเกษตรบ่อย และเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์มาก มีการรับรู้ถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีเกษตรมาก จากคำถามปลายเปิด ปัญหาต่อโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ส่วนมากรายงานว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 38.0 สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ให้มีการรณรงค์สร้างการมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น ร้อยละ 33.0

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษามีประเด็นที่จะเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางต่อโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ดังนี้ คือ 1) ภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อวิทยุและโทรทัศน์ควรมีการสนับสนุนโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ให้มีความเพียงพอและมีความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น 2) ควรมีการจัดระบบประมาณเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ โดยผ่านทาง การจัดระบบประมาณของภาครัฐในการสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกร 3) ควรรณรงค์ให้ความรู้ถึงผลเสียและอันตรายของสารเคมีเกษตรให้แก่เกษตรกร และสร้างจิตสำนึกในการผลิตของเกษตรกรทั่วไปให้คำนึงถึงผลกระทบจากพิษภัยของสารเคมีเกษตร

ABSTRACT**168832**

Title of Research Paper : Awareness of Harmful Effects of Agricultural Chemical
Substances of Farmers in Ban Kieng, Tambon MaeLoy,
Terng District, Chiangrai Province

Author : Mr. Peson Suthamwong

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

The study was conducted for the following objectives: (1) to find out the farmer's awareness of harmful effects of agricultural chemical substances, and (2) to identify the factors related to their awareness of this matter. The sample group consisted of 100 farmers who were members of the Ban Kieng farmer group in Tambon Mae Loy, Terng District, Chiangrai Province. A questionnaire which was employed as the research instrument was divided into 4 parts: (1) general background information of the respondents, (2) participation in the organic farming project, (3) awareness of harmful effect of the use of agricultural chemical substances, and (4) opinions and suggestions. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way Analysis of Variance and Pearson's correlation.

The findings were summed up as follows:

1. General background information. About 57.0% of farmers in the study were male. About 55.0% were 22-44 years of age. All were Buddhists. About 30.0% had an average income of 2,950 baht per month. About 68.0% completed primary school. About 14.25 years of age has using agricultural chemical substances. About 38.0% seldom received information about agriculture (one or twice a month). About 65.0% got the information from television.

2. Participation in the organic farming project, the farmers in the organic farming project participated in the project at a moderate level. The most participation pays attention on the activities in the project. And the least participation is about the survey of the household in the group that was affected by the harmful effects.

3. Perceiving of the harmful effects of agricultural chemical substances. The sample groups being aware of the harmful effects of using agricultural chemical substances are in the

level. About 79% of the sample group understood to stop using agricultural chemical substances, was the long-term solution and about 44% of the sample group misunderstood that the use of agricultural chemical substances occasionally to get rid of pesticides in organic project was acceptable.

4. Factors related to the perception of the farmers about the harmfulness of using agricultural chemical substances. The factors found to be significantly related to that perception was gender and frequency of the receiving agricultural information and their participation in the organic farming project. That is, male was aware of the harmfulness of using agricultural chemical substances more than female. Those who sometimes received agricultural information were aware more than those often received it. Their participation in the project positively correlated to their perception.

5. Answer to open-ended questions, about 38% of the farmers lacked of the understanding in the organic farming project's information. Therefore, about 33% suggested encouraging the participation in the organic farming project.

Based on the findings, the followings were recommended as a way to continue the organic farming project. 1) The government, private sectors, mass media communication should fulfill more on the information about this project to the farmers continually. 2) The government should arrange the budget to the members to participate in this project. 3) The government should give the information about the harmfulness of the chemical to the farmers and encourage the farmers to avoid the use of agricultural chemical substances.